

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки

назва навчальної дисципліни

___ курс, ___ семестр

Ступінь вищої освіти перший (бакалаврський)

Статус дисципліни _____ обов'язкова
обов'язкова/вибіркова

Програма навчальної дисципліни Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки, складена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Ужгород, 2025. 42 с.

1. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» розроблена на основі Типової програми навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична підготовка)», розробленої Генеральним Штабом Збройних Сил України та затвердженої 24.02.2025 р. начальником Генерального Штабу Збройних Сил України за погодженням з Міністерством освіти і науки України (далі – Типова програма навчальної дисципліни БЗВП).

Програма передбачає теоретичну частину базової загальновійськової підготовки (далі – БЗВП), що проводиться з метою здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Програма призначена для підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту в Комунальному закладі вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради (далі — Академія) за денною або дуальною формою здобуття освіти (уразі її запровадження), визначених Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 р. № 734.

Теоретичну підготовку БЗВП проходять здобувачі вищої освіти Академії, які вступили на навчання на основі повної загальної середньої освіти на другому році навчання. Здобувачі вищої освіти Академії, які вступили на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього ступеня молодшого бакалавра (на основі НРК5) проходять БЗВП на першому році навчання при вступі зі скороченим строком навчання або на другому році навчання при вступі без скорочення строку навчання.

БЗВП здобувачів вищої освіти проводиться в Академії. З метою забезпечення формування у здобувачів вищої освіти навичок і умінь, необхідних для виконання вимог передбачених деякими розділами (темами) цієї програми, проведення навчальних занять можливе у навчальних частинах (центрах) Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення та Держспецтрансслужби, закладах освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, та тренінгових центрах органів поліції.

Обсяг програми навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» становить 3 кредити ЄКТС.

Навчальна дисципліна «Теоретична підготовка БЗВП» вивчається в традиційному (аудиторному) форматі державною мовою.

Тривалість однієї навчальної години – 45 хвилин.

Самостійна робота проводиться у визначений навчальним планом час під керівництвом викладачів та інструкторів.

Метою самостійної підготовки є:

- розширення набутих теоретичних знань з пройденого матеріалу;
- вивчення обов'язків;
- удосконалення практичних навичок із пройденого матеріалу;
- підготовка до наступного навчального дня.

Основним завданням програми навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» є:

- визначення тематичного розрахунку годин із розподілом навчального часу за темами й заняттями;
- визначення умов підготовки;
- надання методичних рекомендацій з організації навчання громадян України до ключових занять.

Програма навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» не є вичерпною. Академія передбачає систематичну роботу з подальшого удосконалення змісту та тематики підготовки і впровадження в практику нових, більш ефективних форм і методів навчання, методик та технологій впливу на морально-психологічний стан здобувача вищої освіти з метою формування високого рівня патріотичної налаштованості та відданості українському народові.

У разі неможливості проведення БЗВП в Академії (мала кількість здобувачів вищої освіти, відсутність необхідної матеріальної бази тощо), проведення БЗВП здобувачами вищої освіти Академії можливе у інших закладах вищої освіти або вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, які зможуть забезпечити таку підготовку. У такому разі Академія укладає договір про надання та оплату освітніх послуг з БЗВП з іншим закладом вищої освіти або вищим військовим навчальним закладом, військовим навчальним підрозділом закладу вищої освіти, який зможе забезпечити таку підготовку. Про укладання та виконання такого договору Академія поінформує Міністерство освіти і науки України.

Погоджена Генеральним штабом Збройних Сил України дана програма навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» є підставою внесенню відповідної інформації до навчальних планів та інших документів з організації освітнього процесу.

Теоретична частина БЗВП розпочинається з 01 вересня 2025 року. Навчальні заняття можуть стартувати пізніше, але перше проходження теоретичної частини БЗВП планується в межах 2025/26 навчального року.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою програми навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» є проходження здобувачами вищої освіти теоретичної частини БЗВП і в подальшому проходження практичної частини та здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Завданням навчальної дисципліни «Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки» є:

- підготовка здобувача вищої освіти, як патріота України;
- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи психологічного налаштування (саморегуляції) для виконання поставлених завдань, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;
- підготовка здобувача вищої освіти, який спроможний застосовувати знання щодо ведення розвідки, виявлення і оцінювання противника;
- підготовка здобувача вищої освіти, який знає основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій та мову жестів;
- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний здійснювати заходи радіаційного, хімічного, біологічного (РХБ) захисту, спрямованих на захист підрозділів від застосування зброї масового ураження і наслідків руйнування об'єктів підвищеної небезпеки у різних умовах обстановки, формування у нього психологічної стійкості при діях у складних умовах сучасного бою;
- підготовка здобувача вищої освіти, який вміє орієнтуватися на місцевості;
- підготовка здобувача вищої освіти, який знає заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами;
- підготовка здобувача вищої освіти, який знає завдання, що виконують інженерні підрозділи;
- підготовка здобувача вищої освіти, який знає порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї;
- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати вимоги статей статуту в повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану;
- підготовка здобувача вищої освіти який здатний надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань;
- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати положення загальновійськового бою, виконувати переміщення на полі бою у складі бойових груп в основних видах бою з урахуванням досвіду застосування підрозділів під час воєнних дій на території України;
- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати стрілецьку зброю, гранатомети, вміти вести вогонь з неї для виконання поставлених бойових завдань;

- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах, протидії впливу природних факторів на людину, переміщення у пішому порядку на великі відстані;

- підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати знання норм міжнародного гуманітарного права; розуміти порядок проходження військової служби, притягнення військовослужбовців до кримінальної, адміністративної та матеріальної відповідальностей.

3. Програма навчальної дисципліни

1. Національно-патріотична підготовка

Метою вивчення теми даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, як патріота України.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси;
- визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	2	1		1
	Всього:	2	1		1

Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Керівник заняття розповідає про українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Звертає увагу, як у ході революції уперше у новітній історії український народ утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу. Доводить інформацію про визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації. Показ відеороликів про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка впливає на результат, веде до перемоги.

2. Психологічна підготовка

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи психологічного налаштування (саморегуляції) для виконання поставлених завдань.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

- 1) **знати** способи та методи психічної саморегуляції;
- 2) **вміти** надавати першу психологічну допомогу та самодопомогу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	6	2	2	2
	Всього:	6	2	2	2

Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції (3 години).

1.1. Прийоми психічної саморегуляції (3 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводити в «колі довіри» під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі стресовими станами, способами та методами саморегуляції, застосовують їх на практиці їх на практиці. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та самооцінкою особистих відчуттів.

1.2. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку (3 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводити під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачів вищої освіти ознайомлюють із психічними реакціями людини, вони вивчають картки першої психологічної допомоги, виконують практичні вправи з психологічної допомоги. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та оцінюванням їх дій.

3. Розвідувальна підготовка

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який спроможний застосовувати знання щодо ведення розвідки, виявлення і оцінювання противника.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

1) *знати*:

- розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на якій розташоване озброєння та бойова техніка, танки, гармати, пункти управління

FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки;

- основні засоби ураження, які застосовує противник у війні проти України;

2) *вміти* аналізувати інформацію отриману в ході спостереження.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій	2	2		
	Всього:	2	2		

Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій (2 година).

Заняття 1. Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на якій розташоване озброєння та бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки. Ознайомлення з тактикою дій противника (1 година)

Умови :

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, аерознімки з ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки (далі – ОВТ), стрілецької зброї, станцій радіолокаційної розвідки противника, доводять до них тактику застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні, їх організаційно-штатну структуру.

Здобувачі вищої освіти ознайомлюються із основними способами ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.

1.2. Види ворожих безпілотних літальних апаратів (далі – БпЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, знімки з ворожими БПЛА та тактику їхніх дій.

Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням, бойовими можливостями ворожих БПЛА та розвідувально-ударних дронів. До них доводять основні принципи з протидії ворожим БПЛА та дронам-камікадзе.

4. Зв'язок та комунікація

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який знає основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій та мову жестів.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

1) знати:

- основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести;
- правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок дій під час застосування противником засобів РЕБ.

2) вміти:

- використовувати основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести;
- усувати типові помилки під час експлуатації радіостанцій, що виводять їх з ладу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Військова комунікація.	1	1		
2	Тема 2. Основи зв'язку.	1		1	
	Всього:	2	1	1	

Тема 1. Військова комунікація (1 година).

1.1. Військова комунікація – як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти наголошується на важливості комунікації, наводять приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та наслідків (до яких це може призвести).

Тема 2. Основи зв'язку (1 година).

2.1. Способи зв'язку та вимоги до них. Тактичні сигнальні жести (1 година).

Умови:

- практично;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти доводяться основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій, мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. Вивчають розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шифрування.

5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний здійснювати заходи радіаційного, хімічного, біологічного (РХБ) захисту, спрямованих на захист підрозділів від застосування зброї масового ураження і наслідків руйнування об'єктів підвищеної небезпеки у різних умовах обстановки, формування у нього психологічної стійкості при діях у складних умовах сучасного бою.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) **знати:**

- ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин;
- засоби індивідуального захисту;
- дії на зараженій місцевості.

2) **вміти:**

- користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом;
- одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект;
- діяти за сигналом «Хімічна тривога».

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	3	2		1
2	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	3	1	1	1
	Всього:	6	3	1	2

Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження (3 години).

1.1. Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин (3 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;

- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У його першій частині заняття здобувачам доводиться інформація щодо ознак ядерного вибуху, застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин, а також стосовно шкоди, яку завдають уражаючі фактори ядерної зброї, та способи захисту від неї.

У другій частині заняття вивчаються знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань.

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (3 години).

2.1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дії особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат. (3 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У першій частині заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація щодо призначення, будови протигазу та складу комплекту загальновійськового захисного комплекту, демонструють порядок користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом.

У другій частині заняття здобувачі вищої освіти тренуються користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом, виконують нормативи із ЗЗМУ №1, 4а, 4б, 8.

Удосконалення знань, умінь та навичок здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів вищої освіти.

6. Військова топографія

Метою вивчення теми даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який вміє орієнтуватися на місцевості.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

- 1) **знати** орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів;
- 2) **вміти** орієнтуватися на незнайомій місцевості за картою та без карти, здійснювати планування та рухатися за визначеним маршрутом.

Обов'язковим є систематичне закріплення набутих знань та вмінь під час практичних (польових) занять шляхом виконання вправ з визначення свого місцезнаходження, орієнтування карти, орієнтування на місцевості за допомогою карти, вимірювання кутів і відстаней на карті та місцевості тощо.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	4	1	1	2
	Всього:	4	1	1	2

Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості (4 години).

1.1. Місцевість та її елементи. Топографічні карти Збройних Сил України (2 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час першої частини заняття до здобувачів вищої освіти доводить інформацію про предмет і завдання військової топографії, місцевість та її елементи, основні види місцевості, їх тактичні властивості, способи вивчення місцевості, а також про призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.

1.2. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів (2 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). На занятті до здобувачів вищої освіти доводить інформація про способи орієнтування на місцевості, а також ними відпрацьовуються завдання з визначення сторін світу різними способами.

7. Інженерна підготовка (мінна безпека)

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який знає заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Завдання, що виконують інженерні підрозділи. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) **знати:**

- інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА;

- протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, їх встановлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання;

- заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.

2) **вміти** вибирати місця для обладнання одиночного окопу для стрільби, маскувати, парного окопу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Інженерне обладнання та маскуванню позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.	2	1		1
2	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	3	2		1
3	Тема 3. Мінна безпека.	1	1		
	Всього:	6	4		2

Тема 1. Інженерне обладнання та маскуванню позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА (2 години).

1.1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосуванням сканера (детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскуванню. Принципи та основні правила маскуванню (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У ході заняття до здобувачів вищої освіти доводить порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позиції. Порядок та послідовність вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) та порядок маскуванню.

Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання (3 години).

2.1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА (3 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація про види невибухових інженерних загороджень і порядок їх улаштування. Призначення, тактико-технічні характеристики, загальну будову, принцип дії протипіхотних та протитанкових мін.

Тема 3. Мінна безпека (1 година).

3.1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення, види тротильових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час теоретичного заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація про класифікацію вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення, види тротильових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

8. Статути Збройних Сил України

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати вимоги статей статуту в повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) знати:

- вимоги статутів Збройних Сил України;
- загальні обов'язки, права та відповідальність військовослужбовців.

2) вміти:

- особисто виконувати вимоги статутів Збройних Сил України;
- застосовувати вимоги статутів Збройних Сил України в повсякденній діяльності підрозділу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців.	2			2
2	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	2	1		1
3	Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення.	2			2
	Всього:	6	1		5

Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців (2 години).

1.1. Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців (1 година).

Умови:

- самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття. Вивчають зміст Військової присяги.

Особлива увага приділяється принципам військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

1.2. Загальні обов'язки військовослужбовців (1 година).

Умови:

- самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Здобувачі вищої освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями (2 години).

2.1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів вищої освіти доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття.

2.2. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців (1 година).

Умови:

- самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Здобувачі вищої освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення (2 години).

3.1. Військова дисципліна, її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення, які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів (1 година).

Умови:

- самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Дисциплінарного статуту ЗС України в розрізі теми заняття.

3.2. Ознайомлення зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері (1 година).

Умови:

- самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

9. Домедична допомога

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти який здатний надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) знати:

- алгоритм домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF); способи та методи евакуації;
- принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC)

2) вміти:

- здійснювати евакуацію одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника;

- здійснювати евакуацію двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию;
- надавати першу допомогу при пораненнях, кровотечах, отруєннях та інших бойових ураженнях з використанням АМЗІ та табельних засобів;
- готувати та здійснювати медичну евакуацію;
- здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у тактичних умовах;
- перевіряти прохідність дихальних шляхів.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire)	4	3	1	
2	Тема 2. Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care).	4	3		1
	Всього:	8	6	1	1

Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire)

1.1. Вступ до протоколу курсу тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» (далі – TCCC). Призначення, склад, правила використання АМЗІ (1 година).

Умови:

- лекційне заняття;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання.

Призначення теми довести до відома здобувачів вищої освіти інформацію про основні причини смертей на полі бою, яких можна уникнути, та заходи для збільшення виживання. Визначити фази надання допомоги за протоколами курсу тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» (далі – TCCC) та пріоритети під час кожної з них.

Вивчити принципи надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різній місцевості. Зазначити роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах. Окреслити ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Наголосити на важливості тренувань з домедичної підготовки. Схарактеризувати три основні цілі TCCC.

Вивчити призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (далі – АМЗІ).

1.2. Ознайомити здобувачів вищої освіти з домедичною допомогою на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF)) (1 година).

Умови:

- лекційне заняття;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання.

Ознайомити здобувачів вищої освіти з домедичною допомогою на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF)). Визначити роль вогневої переваги та стримування небезпеки, а також вплив тактичної обстановки на надання допомоги. Окреслити порядок дії, перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Визначити пріоритети та алгоритм дії для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортування. Наголосити на важливості швидкого накладання турнікету на кінцівки для контролю критичних кровотеч при наданні допомоги під вогнем. Продемонструвати на собі накладання турнікету однією рукою під вогнем. Продемонструвати накладання турнікету пораненому двома руками під вогнем. Довести інформацію щодо способів перетягування/перенесення пораненого одним бійцем та двома під вогнем, їх переваги та недоліки. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого одним бійцем під вогнем. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого під вогнем двома бійцями.

1.3. Накладання турнікетів на етапі «допомога під вогнем» (1 година).

Умови:

- практичне заняття;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням засобів індивідуального бронезахисту та за наявності індивідуального озброєння. До здобувачів вищої освіти довести способи накладання турнікетів. У подальшому практичні знання та вміння удосконалюються на заняттях з тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Тема 2. Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care) (4 години).

2.1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC) (1 година).

Умови:

- лекції;

- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання. Визначення важливості охорони та безпеки постраждалого під час тактичного польового догляду. Розгляд принципів витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Наголосити на важливості з'ясування способів передачі інформації про постраждалого до командування або медичного персоналу. З'ясувати інформацію про тактичну обстановку та постраждалого, релевантну для передачі. Довести принципи сортування під час TFC.

2.2. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовок, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Визначити кровотечі, що загрожують життю. Наголосити на важливість якнайшвидшого накладання турнікета на кінцівку для контролю кровотечі, що загрожує життю. Визначити місця на тілі людини, де можна застосовувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Продемонструвати правильне накладання турнікету. Визначити ризики застосування імпровізованого турнікету. Продемонструвати правильне виконання тампонади гомеостатичним бинтом. Здійснити перевірку ефективності накладеного турнікета.

Відпрацювати 4 оперативні процедури безпеки у фазі «тактична польова допомога». Навчитися створювати прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі. Відпрацювати техніку накладання турнікету (5-8 см). Навчитися проводити тампонаду вузлових поранень гомеостатичним бинтом. Сформулювати правильну техніку накладання тиснучих пов'язок.

2.3. Прохідність дихальних шляхів (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовок, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Розпізнати ознаки обструкції дихальних шляхів. Продемонструвати відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи

відведенням щелепи. Продемонструвати переведення пораненого у стабільне бокове положення в тактичних умовах.

Навчити техніки перевірки дихання «чую-бачу-відчуваю»; техніки закидання голови та підйому підборіддя, витягування щелепи; пересуванню пораненого в стабільні положення.

10. Тактична підготовка

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати положення загальновійськового бою, виконувати переміщення на полі бою у складі бойових груп в основних видах бою з урахуванням досвіду застосування підрозділів під час воєнних дій на території України.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) **знати** основи загальновійськового бою; призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатну структуру та озброєння механізованого відділення; призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА, основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення; порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони; порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритму дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника; порядок дій у наступальному бою,

2) **вміти**:

- виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони;

- виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника, або вогневої (маневреної) групи;

- виконувати завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою; завдання вогневої (маневреної) групи;

- займати вихідне положення для наступу й підготовка до атаки;

- виконувати порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА;

- виконувати порядок дій у випадку виходу у фланг противника та штурму траншеї, а також при застосуванні наступальних (оборонних) гранат під час наступу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.	6	4		2
2	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	4	2		2
3	Тема 3. Порядок дії солдата при наступі	4	2		2
	Всього:	14	8		6

Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України (6 годин).

1.1. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура. Озброєння механізованого відділення (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в навчальній аудиторії під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України їх організаційно-штатною структурою.

1.2. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА.

Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА (2 години).

Умови:

- Лекційне заняття з елементами показу;
- навчальна аудиторія / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з:

Призначенням БпЛА, їх класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА; основними демаскуючими ознаками (слабкими місцями) БпЛА та способами їх виявлення;

рекомендаціями щодо знешкодження БпЛА.

Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики із застосування БпЛА.

1.3. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів (2 години).

Умови:

лекції, самостійна робота;
навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти вивчають обов'язки стрільця, піднощика боєприпасів, спостерігача.

Тема 2. Дії солдата в оборонному бою (4 години).

2.1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення броньованих об'єктів противника на передньому краю оборони. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритм дії у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника (4 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора).

Здобувачі вищої освіти:

- ознайомлюються з порядком дій під час ведення вогню та відбиття нападу противника;
- вивчають порядок дій за сигналами оповіщення;
- розглядають порядок знищення броньованих об'єктів противника на передньому краю оборони, способи пересування залежно від рельєфу місцевості;
- вивчають порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну).

Здобувачам вищої освіти доводять порядок дій у випадку обходу противником з флангу, виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема 3. Порядок дії солдата при наступі (4 години).

3.1. Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БПЛА. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи (4 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів вищої освіти доводиться інформація про порядок дій стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично демонструються можливі варіанти дій.

Доводиться порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню та застосування ударних БпЛА противником; порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї; порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу; завдання вогневої (маневреної) групи.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки та узгодженості дій у складі підрозділу.

11. Вогнева підготовка

Метою вивчення тем даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати стрілецьку зброю, гранатомети, вміти вести вогонь з неї для виконання поставлених бойових завдань.

За результатами вивчення тем здобувачі вищої освіти повинні:

1) *знати*:

- призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання, а також порядок обслуговування після стрільби;

- призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї; нормальні (табличні) умови стрільби; особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям; призначення, будова та принцип дії ручних гранат;

- порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для кожного виду зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки;

- основи управління вогнем та порядок постановки вогневих завдань підрозділу; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження; заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та гранатами.

2) *вміти*:

- застосовувати зброю;
- проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях;

- виконувати:

- підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з положення «лежачи» на відстані 25 м»;

- підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 25 м»;

- підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 м»;

- початкову вправу «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку».

- початкову вправу «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку»;
- початкову вправу «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття»;
- початкову вправу «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості»;
- початкову вправу «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)»;
- початкову вправу з метання ручної кумулятивної гранати з місця.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Стрілецька зброя	6	3	1	2
2	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	16	1	13	2
3	Тема 3. Ручні гранати	8	1	4	3
	Всього:	30	5	18	7

Тема 1. Стрілецька зброя (6 годин).

1.1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, ТТХ, принципи її застосування (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У навчальній аудиторії виставляють макети або зразки навчальної зброї, яка є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин. Під час заняття викладач (інструктор) інформує про види стрілецької зброї, в яких підрозділах вони є на озброєнні, показує представлені зразки зброї та розповідає про їх призначення, ТТХ і основні принципи застосування. У кінці заняття здобувачам вищої освіти надається можливість оглянути зразки зброї. Підбиваються підсумки заняття.

1.2. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення (3 години).

Умови:

- лекційні / практичні заняття, самостійна робота;

- навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться з демонстрацією стрілецької зброї під керівництвом викладача (інструктора). На початку заняття викладач (інструктор) розповідає про послідовність роботи частин та механізмів при пострілі та його періодах, порядок спорядження магазину. Здобувачі вищої освіти тренуються споряджати магазини, та заряджати і розряджати автомат, ставити на запобіжник. У подальшому вони виконують нормативи з вогневої підготовки.

1.3. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання (1 година).

- лекції;

- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Викладач (інструктор) пояснює призначення, характеристики та будову коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва), порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (16 годин).

2.1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. Вивчення правил стрільби та вирішення вогневих завдань (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;

- навчальна аудиторія;

Методичні рекомендації:

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). У навчальній аудиторії здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї. Також вивчають порядок визначення поправок на відхилення з урахуванням метеорологічних умов при призначенні вихідних установок для стрільби. Вивчають правила стрільби та вирішують вогневі завдання. Тренуються визначати відстань до мішені за допомогою мушки або окомірним методом.

2.2. Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю) (2 години).

Умови:

- практичні заняття;

- ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора).

Викладач (інструктор) пояснює положення, які використовуються для стрільби з автомата, демонструє, як їх приймати. Здобувачів вищої освіти поділять на групи, в яких вони тренуються приймати різні положення для стрільби.

2.3. Відпрацювання утримання зброї в різних положеннях (2 години).

Умови:

- практичні заняття;
- ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, у русі, у пішому порядку.

2.4. Поводження зі зброєю (2 години).

Умови:

- практичні заняття;
- ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Тренування плавного спуску спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях.

Відпрацювання поворотів та розворотів із мінімізацією стрілка в різних положеннях.

Розряджання зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розряджання.

2.5. Вирішення вогневих завдань (2 години).

Умови:

- практичні заняття;
- ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Виконання завдань із визначення відстані до цілі, поправок на погодні умови, вивчення правил стрільби.

Здобувачі вищої освіти у подальшому вдосконалюватимуть отримані навички протягом подальших занять із вогневої й тактичної підготовки.

2.6. Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир, тощо) (6 годин).

Виконання:

- підготовчої вправи «Навчання кучності стрільби з положення «лежачи» на відстані 25 м»;

- підготовчої вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 25 м»;

- підготовчої вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень» на відстані 100 м».

Умови:

- практичні заняття, самостійна робота;
- електронний (мультимедійний, лазерний) тир тощо.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Заняття організовується у відповідності з вимогами «Курсу стрільб».

Тема 3. Ручні гранати (8 годин).

3.1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Навчання здобувачів вищої освіти правильному метанню гранати на дальність та влучність із різних положень (1 година).

Умови:

- лекції;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у навчальній аудиторії методами лекції та демонстрації під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі зразками ручних гранат, які є на озброєнні в ЗСУ, їх призначення, будова, тактико-технічними характеристиками і принципами дії. Викладач (інструктор) демонструє порядок та послідовність збирання-розбирання ручних гранат, розповідає про прийоми метання гранат на дальність та влучність із різних положень. Здобувачі вищої освіти тренуються у збиранні-розбиранні ручних гранат.

3.2. Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку (1 година).

Виконання:

- початкової вправи «Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку» (не менше 2-х разів);
- початкової вправи «Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку» (не менше 2-х разів).

Умови:

- практичні заняття.

Методичні рекомендації: Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора).

3.3. Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат (2 години).

Виконання:

- початкової вправи «Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття» (не менше 2-х разів).

Умови:

- практичні заняття, самостійна робота.

Методичні рекомендації: Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора).

3.4. Особливості метання ручних гранат в лісній місцевості, в урбанізованій місцевості (2 години).

Виконання:

- початкової вправи «Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісній місцевості» (не менше 2-х разів);

- початкової вправи «Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)» (не менше 2-х разів).

Умови:

- практичні заняття, самостійна робота.

Методичні рекомендації: Заняття проводять під керівництвом викладача (інструктора).

3.5. Особливості підготовки до метання ручної кумулятивної гранати (2 години).

Виконання:

- початкової вправи з метання ручної кумулятивної гранати з місця (не менше 2-х разів).

Умови:

- практичні заняття, самостійна робота.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора).

12. Вживання

Метою вивчення теми даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах, протидії впливу природних факторів на людину, переміщення у пішому порядку на великі відстані.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

1) **знати:**

- порядок організації переміщення пересування на території, яка контролюється противником;

- основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах;

2) **вміти:**

- організовувати та облаштовувати місця розташування для малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником;

- протидіяти впливу природних умов на організм людини.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	2	1		1

	Всього:	2	1		1
--	----------------	----------	----------	--	----------

Тема 1. Забезпечення життєдіяльності (2 години).

1.1.. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах (2 години).

Умови:

Умови:

- лекції, самостійна робота;
- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводять під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачів вищої освіти ознайомлюють з базовими принципами забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань. Демонструють макети вогнищ, фільтрів для очищення води та місць відпочинку.

13. Міжнародне гуманітарне право

Метою вивчення теми даного розділу є підготовка здобувача вищої освіти, який здатний застосовувати знання норм міжнародного гуманітарного права; розуміти порядок проходження військової служби, притягнення військовослужбовців до кримінальної, адміністративної та матеріальної відповідальностей.

За результатами вивчення теми здобувачі вищої освіти повинні:

1) *знати*:

- основні терміни та поняття МГП;
- відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП.

2) *вміти* поводитися з військовополоненими.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	2	1		1
	Всього:	2	1		1

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни (2 години).

1.1. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведінки з військовополоненими (2 години).

Умови:

- лекції, самостійна робота;

- навчальна аудиторія.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у формі лекції під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачів вищої освіти ознайомлюють з основними термінами та поняттями міжнародного гуманітарного права (далі – МГП), правилами поводження з військовополоненими, відповідальністю військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поводження з військовополоненими.

До здобувачів вищої освіти доводяться основні вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів та тем	Кількість годин							
	Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти			
	всього годин	У тому числі			всього	У тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1. Національно-патріотична підготовка								
Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	2	1	-	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	2	1		1	-	-	-	-
2. Психологічна підготовка								
Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	6	2	2	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	6	2	2	2	-	-	-	-
3. Розвідувальна підготовка								
Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.	1	1	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Види ворожих безпілотних літальних апаратів, дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм.	1	1	-	-	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	2	2	-	-	-	-	-	-
4. Зв'язок та комунікація								
Тема 1. Військова комунікація.	1	1	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Основи зв'язку.	1	-	1	-	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	2	1	1	-	-	-	-	-
5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)								
Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	3	2	-	1	-	-	-	-
Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	3	1	1	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	6	3	1	2	-	-	-	-
6. Військова топографія								
Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	4	1	1	2	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	4	1	1	2	-	-	-	-
7. Інженерна підготовка (мінна безпека)								
Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.	2	1	-	1	-	-	-	-

Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	3	2	-	1	-	-	-	-
Тема 3. Мінна безпека.	1	1	-	-	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	6	4	-	2	-	-	-	-
8. Статuti Збройних Сил України								
Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців.	2	-	-	2	-	-	-	-
Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	2	1	-	1	-	-	-	-
Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення.	2		-	2	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	6	1	-	5	-	-	-	-
9. Домедична допомога								
Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire)	4	3	1	-	-	-	-	-
Тема 2. Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care).	4	3	-	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	8	6	1	1	-	-	-	-
10. Тактична підготовка								
Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.	6	4	-	2	-	-	-	-
Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	4	2	-	2	-	-	-	-
Тема 3. Порядок дії солдата при наступі	4	2	-	2	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	14	8	-	6	-	-	-	-
11. Вогнева підготовка								
Тема 1. Стрілецька зброя	6	3	1	2	-	-	-	-
Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	16	1	13	2	-	-	-	-
Тема 3. Ручні гранати	8	1	4	3	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	30	5	18	7	-	-	-	-
12. Вживання								
Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	2	1	-	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	2	1	-	1	-	-	-	-
13. Міжнародне гуманітарне право								
Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	2	1	-	1	-	-	-	-
Всього годин за розділом:	2	1	-	1	-	-	-	-
Разом годин за розділами:	90	36	24	30	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва розділів та тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1. Національно-патріотична підготовка			
1	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
2. Психологічна підготовка			
2	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2	-
Всього годин за розділом:		2	-
3. Розвідувальна підготовка -			
3	Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.	2	-
Всього годин за розділом:		2	-
4. Зв’язок та комунікація			
4	Тема 1. Військова комунікація.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)			
5	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	2	-
6	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1	-
Всього годин за розділом:		3	-
6. Військова топографія			
7	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
7. Інженерна підготовка (мінна безпека)			
8	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.	1	-
9	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	2	-
10	Тема 3. Мінна безпека.	1	-
Всього годин за розділом:		4	-
8. Статути Збройних Сил України			
11	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
9. Домедична допомога			
12	Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем” (CUF).	3	-
13	Тема 2. Тактична польова допомога TFC	3	-
Всього годин за розділом:		6	-
10. Тактична підготовка			
14	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України.	4	-
15	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	2	-
16	Тема 3. Дії солдата в наступі.	2	-
Всього годин за розділом:		8	-
11. Вогнева підготовка			

17	Тема 1. Стрілецька зброя	3	-
18	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	1	-
19	Тема 3. Ручні гранати	1	-
Всього годин за розділом:		5	-
12. Виживання			
20	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
13. Міжнародне гуманітарне право			
21	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
Разом годин за розділами:		36	-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва розділів та тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
2. Психологічна підготовка			
1	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2	-
Всього годин за розділом:		2	-
4. Зв'язок та комунікація			
2	Тема 2. Основи зв'язку.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)			
3	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
6. Військова топографія			
4	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
9. Домедична допомога			
5	Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем” (CUF).	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
11. Вогнева підготовка			
6	Тема 1. Стрілецька зброя	1	-
7	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	13	
8	Тема 3. Ручні гранати	4	
Всього годин за розділом:		18	-
Разом годин за розділами:		24	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва розділів та тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1. Національно-патріотична підготовка			
1	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
2. Психологічна підготовка			
2	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2	-
Всього годин за розділом:		2	-
5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)			
3	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	1	-
4	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1	-
Всього годин за розділом:		2	-
6. Військова топографія			
5	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	2	-
Всього годин за розділом:		2	-
7. Інженерна підготовка (мінна безпека)			
6	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА.	1	-
7	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	1	-
Всього годин за розділом:		2	-
8. Статути Збройних Сил України			
8	Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців.	2	-
9	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	1	-
10	Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення.	2	-
Всього годин за розділом:		5	-
9. Домедична допомога			
11	Тема 2. Тактична польова допомога TFC	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
10. Тактична підготовка			
12	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України.	2	-
13	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	2	-
14	Тема 3. Дії солдата в наступі.	2	-
Всього годин за розділом:		6	-
11. Вогнева підготовка			
15	Тема 1. Стрілецька зброя	2	-
16	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	2	-
17	Тема 3. Ручні гранати	3	-
Всього годин за розділом:		7	-
12. Виживання			
20	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	1	-

Всього годин за розділом:		1	-
13. Міжнародне гуманітарне право			
21	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	1	-
Всього годин за розділом:		1	-
Разом годин за розділами:		30	-

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання: лекція; дискусія; бесіда; практичні заняття; метод демонстрацій; робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (презентація, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота здобувача вищої освіти.

Теоретична підготовка БЗВП проводиться у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, Курсу стрільб, бойових статутів, статутів Збройних Сил України, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій на території України (раніше – Антитерористичної операції (далі – АТО), Операції об'єднаних сил (далі – ООС)) та Типової програми навчальної дисципліни БЗВП.

Викладачі (інструктори) з метою ефективної організації та проведення БЗВП мають дотримуватися таких принципів:

- систематичність і послідовність навчання (навчання «від простого до складного», «від відомого до невідомого») – є одним з основних принципів і реалізується за двома напрямками: структурним та методичним;

- структурний напрям обумовлює побудову системи навчання «від індивідуальної підготовки до підготовки у складі групи (взводу)», тобто навчання дій у складі групи (взводу) слід розпочинати лише після завершення індивідуальної підготовки здобувача вищої освіти;

- методичний напрям означає формування та вдосконалення знань, умінь і навичок тих, хто навчається шляхом послідовного ускладнення форм та методів навчання (наприклад: коротка розповідь – зразковий показ – тренування до результату – вправа (норматив, практична робота));

- навчати здобувача вищої освіти того, що необхідно на війні, – вимагає постійного моніторингу ведення бойових дій та впровадження в підготовку найефективніших форм і способів (тактичних прийомів виконання поставлених завдань);

- щільність навчання – передбачає планування та проведення занять, на яких здобувачі вищої освіти одночасно максимально задіяні до практичних дій (нормативи, вправи);

- свідомість, активність і самостійність тих, хто навчається, – передбачає створення командирами (начальниками, зокрема інструкторсько-викладацьким (інструкторським) складом) у колективах таких умов, за яких здобувачі вищої освіти будуть свідомо прагнути до опанування навчального матеріалу та проявляти активність і самостійність в удосконаленні рівня їхньої індивідуальної підготовки;

- наочність навчання – передбачає відтворення в процесі підготовки умов фізичної і психологічної напруженості сучасного загальновійськового бою;

- колективність та індивідуальний підхід до навчання – вимагає проведення заходів бойової підготовки на доступному рівні складності з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та опорою на колектив;

- єдність військового навчання й виховання – передбачає одночасне формування умінь, навичок, високих морально-бойових якостей і психологічної стійкості здобувачів освіти.

9. Форми і методи контролю

Для визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчальної програми використовуються такі методи оцінювання знань, умінь та навичок:

- поточний контроль під час навчальних занять (лекцій та практичних занять), зокрема, оцінювання усних і письмових відповідей;

- проміжний (тематичний / модульний) контроль у вигляді письмових відповідей на теоретичні питання, тести (письмові або комп'ютерні) та/або розв'язання рівнянь чи ситуативних задач;

- підсумковий контроль (диференційований залік).

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів, що здійснюється під час навчальних занять та перевірки самостійно виконаних здобувачами вищої освіти завдань, передбачених навчальною програмою.

Під час аналізу рівня засвоєння навчального матеріалу за програмою теоретичної підготовки (далі - АРЗНМ) й заходів БЗВП зі здобувачами вищої освіти керівник заняття (викладач, інструктор) відзначає ступінь досягнення мети та навчальних цілей, позитивні й негативні сторони, оцінює роботу кожного здобувача вищої освіти, надає рекомендації з подальшого удосконалення.

З метою контролю за якістю засвоєння програми підготовки за суміжними темами та коригування їх змісту після проходження здобувачами вищої відповідних тем, передбачено контрольні заняття.

Проміжний контроль знань проводиться шляхом написання контрольної роботи, що включає ряд теоретичних питань, тестових та практичних завдань з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на практичних заняттях матеріалу та засвоєного здобувачами вищої освіти у звітний модульний період.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до здобувачів вищої освіти на початку вивчення тем.

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, який проводиться після закінчення вивчення програми навчальної дисципліни.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: усні та письмові опитування, контрольні роботи, тестування, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії оцінювання знань здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Рівень підготовки здобувача вищої освіти
90-100	A	Здобувач вищої освіти ґрунтовно володіє теоретичним матеріалом, самостійно вирішує проблемні навчальні ситуації, виявляючи творчі здібності. Здобувач вищої освіти самостійно створює та досягає поставленої цілі, володіє методикою роботи з теоретичним матеріалом та практичним втіленням поставленого перед ним завдання. Здійснює аналіз виконаної роботи та самоаналіз
82-89	B	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, здатен вирішувати проблемні навчальні ситуації. Практично вміє викласти задумане, вміє аналізувати виконану роботу. Допускає незначні помилки в роботі, що не змінюють суті роботи
74-81	C	Здобувач вищої освіти володіє основним навчальним матеріалом. У цілому вміє організувати процес навчання, але не завжди вдало використовує теоретичний матеріал. Аналіз роботи та самоаналіз здійснює непослідовно
64-73	D	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно. Не може повністю викласти задум ситуації та організувати практичне виконання завдання. Не здатен проаналізувати роботу та здійснити самоаналіз
60-63	E	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання з неточностями, помилками, при цьому враховується його активність на заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи
35-59	FX	Здобувач вищої освіти має певне уявлення про зміст дисципліни, але засвоїв лише декілька початкових тем

0-34	F	Здобувач вищої освіти не демонструє практично ніяких знань і умінь
------	---	--

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Оцінка з навчальної дисципліни встановлюється як сума оцінок за модулі (контрольні роботи) на які структурована навчальна дисципліна.

Якщо здобувач вищої освіти набрав не менше 35 балів йому надається можливість підвищити свій бал через складання диференційованого заліку.

Якщо здобувач вищої освіти набрав від 60 до 100 балів за результатом модульних контролів він може отримати зарахування заліку автоматично з відповідною оцінкою ЄКТС та її еквівалент за національною школою

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F		

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення з дисципліни складається з:

- друкованого роздаткового матеріалу;
- матеріалів для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (слайдів, відео записів);
- завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- тематики контрольних робіт.